

Powiatowe Centrum Poradnictwa Psychologiczno-
Pedagogicznego i Doskonalenia Nauczycieli

Powiatowy Ośrodek Doradztwa Metodycznego

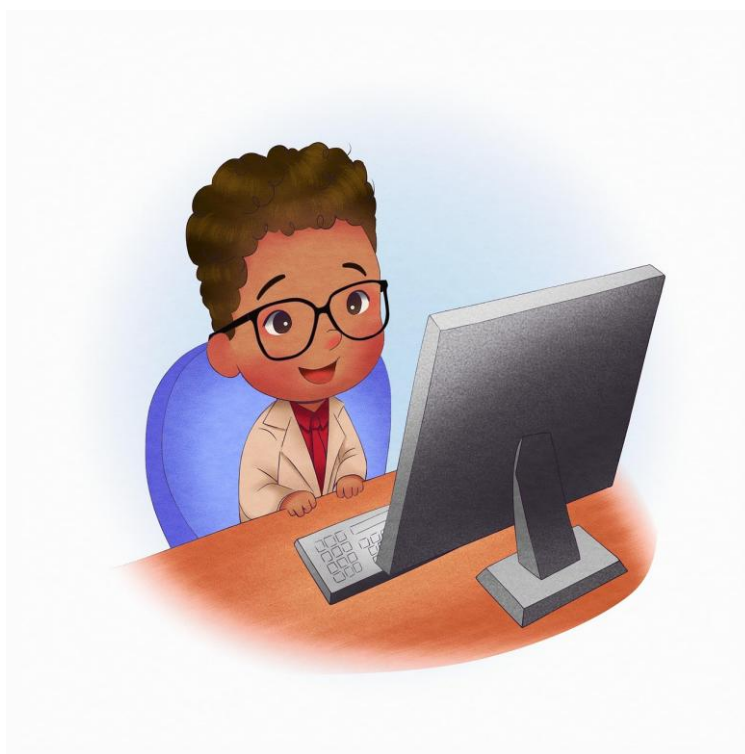
67-200 Głogów, ul. Jedności Robotniczej 38

tel. 76 833 32 11, 76 838 42 93

www.pcpdpidn.eu sekretariat@pcpppidn.eu

Rozwijanie kompetencji cyfrowych przedszkolaków: Fundamenty Cyfrowej Przyszłości

Opracowanie: Monika Łyskawa

Wstęp

Żyjemy w erze cyfrowej, gdzie technologie informacyjno-komunikacyjne (TIK) przenikają niemal każdy aspekt naszego życia. Dzieci, od najmłodszych lat, stykają się z urządzeniami cyfrowymi w domu, a coraz częściej także w środowisku edukacyjnym. W związku z tym, niezwykle istotne staje się świadome i odpowiedzialne wprowadzanie przedszkolaków w świat cyfrowy, budując fundamenty ich kompetencji cyfrowych. Nie chodzi o wczesne opanowanie skomplikowanych programów, lecz o rozwijanie kluczowych umiejętności, postaw i świadomości, które pozwolą im bezpiecznie i efektywnie funkcjonować w cyfrowym świecie przyszłości.

Niniejszy referat ma na celu przedstawienie nauczycielom przedszkola kompleksowego spojrzenia na rozwijanie kompetencji cyfrowych u dzieci w wieku przedszkolnym. Omówimy, czym są kompetencje cyfrowe w kontekście najmłodszych, jakie są ich kluczowe obszary, dlaczego są ważne, a przede wszystkim – jak w praktyczny i dostosowany do wieku sposób wspierać ich rozwój w codziennej pracy dydaktyczno-wychowawczej.

Czym są kompetencje cyfrowe przedszkolaka?

W kontekście przedszkolnym, kompetencje cyfrowe nie oznaczają zaawansowanej wiedzy technicznej. Definiujemy je jako **zbiór wiedzy, umiejętności i postaw**, które pozwalają dziecku na:

- **Świadome i bezpieczne korzystanie z prostych urządzeń cyfrowych:** takich jak tablety, interaktywne zabawki edukacyjne, proste aplikacje.
- **Rozumienie podstawowych funkcji tych urządzeń:** uruchamianie, wyłączanie, dotykanie ekranu, przesuwanie, klikanie.
- **Wykorzystywanie technologii do zabawy i nauki:** korzystanie z interaktywnych gier edukacyjnych, oglądanie bezpiecznych filmów edukacyjnych, słuchanie audiobooków.

- **Rozwijanie ciekawości i eksplorowanie:** odkrywanie nowych informacji i możliwości poprzez interaktywne zasoby.
- **Kształtowanie postaw odpowiedzialności i bezpieczeństwa:** rozumienie, że nie wszystkie treści w Internecie są odpowiednie, uczenie się podstawowych zasad bezpieczeństwa (np. niepodawanie danych osobowych).
- **Rozwijanie umiejętności krytycznego myślenia:** zadawanie pytań dotyczących treści cyfrowych, rozróżnianie fikcji od rzeczywistości w prostych kontekstach.
- **Komunikowanie się i współpraca (w ograniczonym zakresie):** np. dzielenie się efektami pracy wykonanej na tablecie z rówieśnikami, wspólne rozwiązywanie prostych interaktywnych zadań.

Dlaczego rozwijanie kompetencji cyfrowych w przedszkolu jest ważne?

Wczesne rozwijanie kompetencji cyfrowych ma fundamentalne znaczenie z wielu powodów:

- **Przygotowanie do przyszłości:** Dzieci w wieku przedszkolnym dorastać będą w świecie, w którym technologie cyfrowe będą jeszcze bardziej wszechobecne. Wczesne oswojenie z nimi ułatwi im funkcjonowanie w szkole, pracy i życiu społecznym.
- **Wspieranie wszechstronnego rozwoju:** Technologie cyfrowe oferują bogate możliwości stymulowania rozwoju poznawczego, językowego, społeczno-emocjonalnego i motorycznego dzieci. Interaktywne aplikacje i gry edukacyjne mogą wspierać naukę poprzez zabawę, rozwijać logiczne myślenie, pamięć, koncentrację i kreatywność.
- **Rozwijanie umiejętności XXI wieku:** Kompetencje cyfrowe są integralną częścią szerszych umiejętności XXI wieku, takich jak krytyczne myślenie, rozwiązywanie problemów, komunikacja i współpraca. Wczesne ich kształtowanie stanowi solidną bazę dla dalszego rozwoju tych kluczowych kompetencji.
- **Zapobieganie wykluczeniu cyfrowemu:** Dostęp do technologii i umiejętność ich efektywnego wykorzystania stają się coraz ważniejszym czynnikiem integracji

społecznej. Wczesna edukacja cyfrowa może pomóc w zmniejszeniu nierówności i zapewnieniu wszystkim dzieciom równych szans na przyszłość.

- **Kształtowanie świadomych i odpowiedzialnych użytkowników:** Wczesne wprowadzenie zasad bezpiecznego i etycznego korzystania z technologii pomaga budować pozytywne nawyki i zapobiegać potencjalnym zagrożeniom związanym z cyfrowym światem.

Kluczowe obszary rozwijania kompetencji cyfrowych przedszkolaków.

Rozwijanie kompetencji cyfrowych w przedszkolu powinno koncentrować się na kilku kluczowych obszarach:

1. Obsługa i rozumienie podstawowych funkcji urządzeń cyfrowych:

- Poznawanie różnych rodzajów urządzeń (tablet, komputer, interaktywna tablica).
- Uczenie się, jak włączać i wyłączać urządzenia.
- Oswajanie się z interfejsem dotykowym (dotykanie, przesuwanie, przeciąganie).
- Rozumienie podstawowych ikon i symboli.

2. Wykorzystanie technologii do zabawy i nauki:

- Korzystanie z interaktywnych gier i aplikacji edukacyjnych dostosowanych do wieku.
- Oglądanie krótkich, bezpiecznych filmów edukacyjnych.
- Słuchanie audiobooków i interaktywnych opowieści.
- Wykorzystywanie prostych programów do rysowania i tworzenia.
- Używanie aplikacji do nauki liter, cyfr, kształtów i kolorów.

3. Bezpieczeństwo w świecie cyfrowym:

- Uczenie się, że nie wszystkie treści w Internecie są odpowiednie dla dzieci.
- Wdrażanie prostych zasad ochrony prywatności (np. niepodawanie imienia i nazwiska bez zgody opiekuna).
- Rozmawianie o tym, co robić, gdy dziecko natrafi na coś niepokojącego w Internecie (powiedzieć zaufanej osobie dorosłej).
- Kształtowanie świadomości dotyczącej czasu spędzanego przed ekranem.

4. Krytyczne myślenie i ocena informacji (na poziomie przedszkolnym):

- Zachęcanie do zadawania pytań o to, co widzą i słyszą w mediach cyfrowych.
- Rozróżnianie prostych przykładów fikcji od rzeczywistości w kontekście oglądanych treści.
- Wyrabianie nawyku weryfikowania informacji (np. poprzez rozmowę z nauczycielem).

5. Komunikacja i współpraca (z wykorzystaniem technologii):

- Dzielenie się efektami pracy cyfrowej z innymi dziećmi i nauczycielem.
- Wspólne rozwiązywanie prostych interaktywnych zadań.
- Używanie prostych narzędzi do komunikacji (np. wideorozmowy z bliskimi pod nadzorem dorosłych).

Jak rozwijać kompetencje cyfrowe w przedszkolu? Praktyczne wskazówki dla nauczycieli.

Rozwijanie kompetencji cyfrowych przedszkolaków powinno odbywać się w sposób naturalny, zabawowy i zintegrowany z codziennymi zajęciami. Oto kilka praktycznych wskazówek dla nauczycieli:

- **Integracja technologii z istniejącym programem nauczania:** Nie traktujmy technologii jako oddzielnego przedmiotu, lecz jako narzędzie wspierające realizację celów dydaktycznych w różnych obszarach (np. matematyka, język, przyroda).
- **Wykorzystanie interaktywnych zasobów edukacyjnych:** Wybierajmy starannie aplikacje, gry i filmy, które są dostosowane do wieku dzieci, angażujące i wartościowe edukacyjnie.
- **Tworzenie okazji do wspólnego odkrywania i eksperymentowania:** Zachęcajmy dzieci do eksplorowania funkcji urządzeń cyfrowych pod nadzorem nauczyciela, zadawania pytań i dzielenia się swoimi odkryciami.
- **Modelowanie właściwych zachowań:** Nauczyciele powinni sami prezentować świadome i odpowiedzialne korzystanie z technologii, dając przykład dzieciom.
- **Promowanie aktywności offline:** Pamiętajmy, że technologia jest tylko jednym z narzędzi. Równoważmy czas spędzany przed ekranem z innymi formami

aktywności: zabawą na świeżym powietrzu, aktywnościami plastycznymi, czytaniem książek.

- **Współpraca z rodzicami:** Informujemy rodziców o celach i metodach rozwijania kompetencji cyfrowych w przedszkolu. Zachęcamy ich do kontynuowania edukacji cyfrowej w domu, zgodnie z zasadami bezpieczeństwa i zdrowego rozsądku.
- **Zapewnienie dostępu do odpowiednich urządzeń i oprogramowania:** Starajmy się, aby przedszkole dysponowało wystarczającą ilością sprawnych i bezpiecznych urządzeń oraz odpowiednim oprogramowaniem edukacyjnym.
- **Tworzenie bezpiecznego środowiska cyfrowego:** Upewnijmy się, że dzieci korzystają z bezpiecznych stron internetowych i aplikacji, wolnych od nieodpowiednich treści i reklam.
- **Organizowanie zajęć tematycznych dotyczących bezpieczeństwa w Internecie:** Wprowadzamy proste zasady bezpiecznego korzystania z sieci poprzez zabawy, historyjki i plakaty.
- **Ciągłe doskonalenie zawodowe:** Nauczyciele powinni na bieżąco aktualizować swoją wiedzę na temat technologii cyfrowych i metod ich wykorzystania w edukacji przedszkolnej.

Przykłady aktywności rozwijających kompetencje cyfrowe w przedszkolu.

- **Interaktywne opowieści:** Korzystanie z aplikacji, które pozwalają dzieciom aktywnie uczestniczyć w opowiadanej historii, dotykać elementów na ekranie, odpowiadać na proste pytania.
- **Gry edukacyjne:** Wykorzystanie aplikacji rozwijających umiejętności matematyczne, językowe, logiczne, pamięć i spostrzegawczość.
- **Proste programy do rysowania i kolorowania:** Zachęcanie do kreatywności i eksperymentowania z cyfrowymi narzędziami plastycznymi.
- **Układanki i puzzle interaktywne:** Rozwijanie umiejętności rozwiązywania problemów i logicznego myślenia.

Powiatowe Centrum Poradnictwa Psychologiczno-
Pedagogicznego i Doskonalenia Nauczycieli
Powiatowy Ośrodek Doradztwa Metodycznego
67-200 Głogów, ul. Jedności Robotniczej 38
tel. 76 833 32 11, 76 838 42 93
www.pcpdpidn.eu ° sekretariat@pcpppidn.eu

- **Wirtualne wycieczki:** Oglądanie krótkich filmów i prezentacji o różnych miejscach na świecie, zwierzętach, zjawiskach przyrodniczych.
- **Tworzenie prostych animacji poklatkowych:** Wprowadzenie do podstaw animacji i opowiadania historii za pomocą obrazów.
- **Wideorozmowy z innymi grupami przedszkolnymi (pod nadzorem):** Rozwijanie umiejętności komunikacyjnych i społecznych.
- **Zabawy z interaktywną tablicą:** Wspólne rozwiązywanie zadań, rysowanie, oglądanie materiałów edukacyjnych.

Podsumowanie

Rozwijanie kompetencji cyfrowych przedszkolaków to inwestycja w ich przyszłość. Poprzez świadome i odpowiedzialne wprowadzanie dzieci w świat technologii cyfrowych, możemy wspierać ich wszechstronny rozwój, przygotować do wyzwań przyszłości i kształtować świadomych i bezpiecznych użytkowników. Kluczem jest integracja technologii z codziennymi zajęciami, wykorzystanie interaktywnych i wartościowych zasobów edukacyjnych oraz budowanie pozytywnych postaw wobec cyfrowego świata. Pamiętajmy, że w przedszkolu nie chodzi o tworzenie małych informatyków, lecz o budowanie solidnych fundamentów, na których w przyszłości będą mogły rozwijać się zaawansowane kompetencje cyfrowe. Nauczyciele przedszkola odgrywają w tym procesie kluczową rolę, będąc przewodnikami i mentorami dla najmłodszego pokolenia w ich cyfrowej podróży.

Powiatowe Centrum Poradnictwa Psychologiczno-Pedagogicznego i Doskonalenia Nauczycieli

Powiatowy Ośrodek Doradztwa Metodycznego

67-200 Głogów, ul. Jedności Robotniczej 38

tel. 76 833 32 11, 76 838 42 93

www.pcpppidn.eu ° sekretariat@pcpppidn.eu

Inspirujące lektury (bibliografia)

Artykuły i rozdziały w książkach:

- **Błaszka, M. (2018).** Kompetencje cyfrowe dzieci w wieku przedszkolnym – wyzwania i możliwości. W: *Edukacja medialna i informacyjna w społeczeństwie wiedzy*.
- **Czarnecki, K. (2020).** Bezpieczeństwo dzieci w Internecie – perspektywa pedagogiczna. *Problemy Opiekuńczo-Wychowawcze*.
- **Nowak, A. (2022).** Rola nauczyciela przedszkola w kształtowaniu kompetencji cyfrowych najmłodszych. *Wychowanie w Przedszkolu*.

Strony internetowe i raporty:

- **NASK – Państwowy Instytut Badawczy.** *Raport "Dzieci w Sieci"*.
- **Fundacja Dajemy Dzieciom Siłę.** *Sekcja Bezpieczeństwo Dzieci w Internecie*.